

ATVIROS KAINOS SUTARTIES MODELIS VIENOS KONVENCIOJE, ŠVELNIOJOJE TEISĖJE IR LIETUVOS SUTARČIŲ TEISĖJE

Danguolė Bublienė

Vilniaus universiteto Teisės fakulteto
Privatinės teisės katedros docentė
socialinių mokslų daktarė
Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius, Lietuva
Tel. (+370 5) 236 61 70
El. paštas: Danguole.Bubliene@tf.vu.lt

Daiva Dumčiuvienė

Advokatė
El. paštas: Daiva.Dumciuviene@tgslegal.com

Straipsnyje analizuojama atviros kainos sutarčių problematika. Straipsniu siekiama įvertinti, kokios koncepcijos yra laikomasi Vienos konvencijoje ir kaip keitėsi požiūris į atviros kainos sutartis nuo Vienos konvencijos priėmimo iki Pasiūlymo dėl pirkimo–pardavimo reglamento pateikimo. Straipsnyje analizuojama, koks modelis yra įtvirtintas Lietuvos sutarčių teisėje ir taikomas teismų praktikoje. Atviros kainos sutarties aspektai minėtuose instrumentuose analizuojami tiriant ofertos ir sutarties apibrėžtį, sutarties turinio aspektus ir taisykles, kurios padeda pašalinti atviros kainos spragas.

The article examines the issue of open price contracts. The article aims to assess how open price contracts are approached in the CISG and how the concept of open price have been changed from the adoption of this instrument till the presentation of the Proposal for a Regulation on a Common European Sales Law. The model established in the Lithuanian contract law and developed by court practice is the object of this article as well. Open price contracts are analysed by examining the rules related to the definition of an offer and contract, the aspects of the contract content and the determination of price.

Įvadas

Nors akivaizdu, kad kaina yra svarbi sutarties sąlyga, ypač pirkimo–pardavimo sutartyse, tačiau vis dažnesni atvejai, kai šalys sudaro sutartį, tačiau dėl naujų taikomų technologijų (pvz., kainų skelbimo internete) ar kitų priežasčių sutartyje neaptaria sutarties kainos arba ją aptaria nepakankamai aiškiai. Šiais atvejais galimos tokios situacijos: (i) kai šalys sutartyje apskritai nėra sutarusios dėl kainos ir nėra numačiusios jos apskaičiavimo taisyklių. Ši situacija apimtų ir atvejus, kai kainos negalima numanyti; (ii) kai šalys sutartyje neaptaria kainos, tačiau numato, kad sutarties kaina bus sutarta vėliau. Ši situacija apima ir tuos atvejus, kai iš šalių elgesio galima spręsti, kad šalys laiko kainą esmine sąlyga ir perkelia derybas dėl kainos vėlesnėms deryboms, tačiau, tokioms deryboms nepavykus, iš aplinkybių galima spręsti, jog šalys ketino įsipareigoti tos sutarties atžvilgiu; (iii) kai šalys kainą paveda nustatyti trečiajam šaliai ir kai šioji trečioji šalis tos kainos nenustato arba nustato ją akivaizdžiai neprotingai; (iv) kai kainos nustatymas priklauso nuo vienos iš šalių valios ir ta kaina yra iš esmės neprotinga. Vi-

somis šiomis situacijomis kyla vadinamosios atviros kainos sutarties ir jos padarinių klausimas (angl. *Open-Price Contract*). Sutarties sąlyga, kai kainą nustato trečioji šalis arba viena iš šalių, pati savaime nėra atviros kainos sąlyga, nes šiais atvejais kaina yra apibrėžta.

Atviros kainos atžvilgiu užsienio valstybės numato skirtingą teisinį reguliavimą. Vienos valstybės laikosi skeptiško požiūrio į atviros kainos sutartis ir mano, kad kaina yra esminė pirkimo–pardavimo sutarčių sąlyga. Kitos laikosi pozityvaus požiūrio ir leidžia atviros kainos sutartis. Dar kitose valstybėse požiūris skiriasi paslaugų ar darbų sutarčių ir kitų sutarčių atžvilgiu¹. Šiame straipsnyje siekiama išanalizuoti, koks atviros kainos sutarčių modelis yra įtvirtintas Lietuvos sutarčių teisėje ir taikomas teislių praktikoje aiškinant Lietuvos Respublikos civilinio kodekso² (toliau – CK) ir Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo³ nuostatas, siekiant atskleisti sutarčių teisės specialiosios dalies, vartojimo sutarčių ir komercinių sutarčių specifiką. Jeigu Lietuvoje yra skeptiškas požiūris į atviros kainos sutartis, tai reikštų, kad sutartis nebus laikoma sudaryta, jei kaina kaip sutarties sąlyga nėra aptarta sutartyje arba jos negalima numanyti. Ir, atvirkščiai, jeigu Lietuvoje palaikomas pozityvus požiūris, tai esant atviros kainos sąlygai bus taikomos sutarties spragų šalinimo taisyklės ir jeigu šalys siekė būti saistomos sutartinių santykių, tai sutartis negalės būti pripažinta nesudaryta vien dėl to, kad šalys nesusitarė dėl kainos.

Atviros kainos sutarčių modelis šiame straipsnyje analizuojamas lyginamuoju aspektu, t. y. jo reguliavimas 1980 m. Jungtinių Tautų konvencijoje dėl tarptautinio prekių pirkimo–pardavimo sutarčių (toliau – Vienos konvencija)⁴, Europos Sąjungos teisėje ir švelniojoje teisėje (angl. *soft law*). Straipsnyje lyginamas Vienos konvencijos reguliavimas su Tarptautinio privatinės teisės unifikavimo instituto (UNIDROIT) parengtais ir 1994 m. paskelbtais tarptautinių komercinių sutarčių principais⁵ (toliau – UNIDROIT sutarčių teisės principai) ir 2002 m. Europos sutarčių teisės komisijos parengtais Europos sutarčių teisės principais (angl. – *Principles of European Contract Law*)⁶. Šie švelniosios teisės instrumentai ypač reikšmingi, nes Lietuvos sutarčių teisė buvo kuriama visų pirma remiantis būtent jais⁷. Be to, ne mažiau reikšminga ir viena iš naujausių švelniosios teisės iniciatyvų – bendros principų sistemos projektas (angl. *draft common frame of reference*)⁸ (toliau – DCFR), taip pat Europos Komisijos iniciatyvos Pasiūlyme dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl bendrosios Europos pirkimo–pardavimo sutarčių (toliau – Pasiūlymas dėl pirkimo–pardavimo reglamento)⁹. Atvi-

¹ Ed. VOGENAUER, Stefan; KLEINHEISTERKAMP, Jan. *Commentary on the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts (PICC)*. Oxford, 2009, p. 560, 561.

² Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*, 2000, nr. 74-2262).

³ Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas. *Valstybės žinios*, 2000, nr. 64-1914; 2003, nr. 123-5574.

⁴ 1980 m. gegužės 12 d. Jungtinių Tautų konvencija dėl tarptautinio prekių pirkimo–pardavimo sutarčių. *Valstybės žinios*, 1995, nr. 102-2283).

⁵ UNIDROIT. *Principles of International Commercial Contracts*. Rome: UNIDROIT, 2004.

⁶ *The Principles Of European Contract Law 2002 (Parts I, II, and III) European Union* [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.jus.uio.no/lm/eu.contract.principles.parts.1.to.3.2002/>>.

⁷ MIKELĖNAS, Valentinas. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras*. Šeštoji knyga. Prievolių teisė (I). Vilnius: Justitia, 2003, p. 191.

⁸ Edited by Christian von Bar, Eric Clive and Hans Schulte-Nölke and Hugh Beale, Johnny Herre, Jérôme Huet, Matthias Storme, Stephen Swann, Paul Varul, Anna Veneziano and Fryderyk Zoll. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law Draft Common Frame of Reference (DCFR)*. Prepared by the Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group) Based in part on a revised version of the Principles of European Contract Law; Munich: Sellier, 2009 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/dcf_r_outline_edition_en.pdf>.

⁹ *Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl bendrosios Europos pirkimo–pardavimo sutarčių 2011-10-II*, COM(2011) 635 galutinis, 2011/0284 (COD). Neatsižvelgiant į tai, kad Europos Komisija atšaukė šį savo pasiūlymą, vis dėlto jis kaip bandymas kodifikuoti sutarčių teisę ES lygmeniu yra aktualus moksliniuose teisiniuose tyrimuose.

ros kainos sutarties aspektai minėtuose instrumentuose analizuotini tiriant ofertos ir sutarties apibrėžtį, sutarties turinio aspektus ir taisykles, kurios padeda pašalinti atviros kainos spragas. Atsižvelgiant į tai, kad minėti instrumentai yra priimti / pasiūlyti skirtingais laikotarpiais, svarbu įvertinti, kaip keitėsi požiūris į atviros kainos sutartis nuo Vienos konvencijos priėmimo iki Pasiūlymo dėl pirkimo–pardavimo reglamento pateikimo. Atviros kainos sutarties aspektai tiek Lietuvos¹⁰, tiek užsienio teisės moksle yra nepakankamai analizuojami, užsienio autoriai kiek daugiau dėmesio skiria Vienos konvencijos ir UNIDROIT sutarčių teisės principų aspektų analizei. Straipsnyje, be lyginamosios analizės metodo, naudojami lingvistinis, sisteminės analizės ir loginis metodai.

1. Atviros kainos sutarties galimybių analizė tarptautiniuose, ES ir švelniosios teisės instrumentuose

1.1. Atviros kainos pirkimo–pardavimo sutarčių galimybė pagal Vienos konvenciją

Atsakymas į klausimą, ar atviros kainos sutartys pagal Vienos konvenciją yra galiojančios, priklauso nuo to, kaip yra aiškinama Vienos konvencija, ypač jos 14 ir 55 straipsniai. Vienos konvencijos 14 ir 55 straipsnių suderinamumo klausimas kėlė didelių diskusijų jau pačios Vienos konvencijos priėmimo metu ir vėliau ją taikant¹¹. Skirtingos valstybių pozicijos ir dabar lemia skirtingą Vienos konvencijos aiškinimą ir atitinkamai nevienodą teismų praktiką atviros kainos sutarčių atžvilgiu.

Vienos konvencijos 14 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje nustatytos išsamios pasiūlymo apibrėžtumo sąlygos (kriterijai), t. y. pasiūlymas yra pakankamai apibrėžtas, jeigu jame nurodytos prekės ir tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyta prekių kiekis ir kaina arba numatoma jų nustatymo tvarka. Vienos konvencija kainos atžvilgiu laiko pasiūlymą pakankamai apibrėžtu, jei: (i) kaina yra aiškiai išreikšta; (ii) kaina yra numanoma; (iii) nustatoma kainos nustatymo (apskaičiavimo) tvarka. Teismų / arbitražo praktikoje pasiūlymas laikomas pakankamai apibrėžtas šiais atvejais¹²: (i) kai kaina buvo nustatyta nurodant tam tikras kainos žemutines ir viršutines ribas; (ii) kaina buvo nustatyta pagal šalių tarpusavio praktiką dėl panašių prekių (pvz., iš ankstesnės sutarties); (iii) kai pasiūlyme buvo numatyta, jog kaina bus pakoreguota pagal rinkos kainas; (iv) kai susitariama dėl laikinos kainos, kuri bus apibrėžta, kai pirkėjas perparduos prekes galutiniam pirkėjui. Teismų praktikoje buvo ir toks teismo sprendimas, kai teismas laikė, kad pasiūlymas yra pakankamai apibrėžtas, kai yra nustatytas šalies ketinimas būti saistomai pasiūlymo¹³. Kita vertus, teismai laikė pasiūlymą nepakankamai apibrėžtu, kai šalis susitarė, kad prekių kaina bus nustatyta prieš 10 dienų iki Naujųjų metų, arba kai pasiūlymas apėmė keletą alternatyvų ir vienai iš alternatyvų buvo nenustatyta kaina¹⁴. Vienos konvencijos 14 straipsnis „pakankamas apibrėžtumas“ nėra vienintelis ofertos požymis. Sutartis gali būti laikoma nesudaryta, jeigu yra visi ofertos pakankamo apibrėžtumo požymiai, tačiau nėra oferento ketinimo būti įsipareigojusiam akcepto atveju¹⁵.

¹⁰ Šiek tiek ši problema tiriama S. Drazdausko disertacijoje, Bendrosios sutarčių teisės vienodinimo įtaka Lietuvos sutarčių teisei“, p. 115–117 [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. birželio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<https://drive.google.com/file/d/0B8SQjVArBLYjMmFiMjhiMjMtMzUwOC00NDAYLWE5N2EtZjNjMDI2ODg4MTM4/edit?pref=2&pli=1>>.

¹¹ TAJUDIN, Amalina Ahmad. *Article 55 on Open-Price Contract: A Wider Interpretation Necessary?* 2014, p. 1–2 [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. birželio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.theartsjournal.org/index.php/site/article/view/396>>.

¹² *UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods*. 2014, p. 12, 13 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V04/548/43/PDF/V0454843.pdf?OpenElement>>.

¹³ Ten pat, p. 13.

¹⁴ Ten pat.

¹⁵ BUTLER, Allison E. *A Practical Guide to the CISG: Negotiations through Litigation*. 2010, p. 4 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. rugsėjo 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/butler6.html>>.

Vienos konvencijos 55 straipsnyje nustatytos atviros kainos spragų pašalinimo taisyklės¹⁶. Tarus, kad pagal Vienos konvencijos 14 straipsnio 1 dalį kaina yra esminė sutarties sąlyga, kurios nesant sutartis nėra sudaryta, tampa neaiškus Vienos konvencijos 55 straipsnio tikslas. Šių Vienos konvencijos nuostatų prieštaravimas sudarė pagrindą susiformuoti dualistinei valstybių praktikai ir mokslinei doktrinai.

Aiškinant Vienos konvencijos 14 ir 55 straipsnių nuostatas, mokslo doktrinoje atitinkamai išsiskyrė du požiūriai – siauras ir platusis minėtų straipsnių santykio interpretavimas¹⁷. Smaurojo interpretavimo šalininkai (tarp jų prof. Farnsworth¹⁸) teikia absoliutų prioritetą 14 straipsnio 1 dalies antram sakiniui ir teigia, kad 55 straipsnis yra beprasmis, nes jis gali būti taikomas tik galiojančioms sutartims, kuriose pakankamai apibrėžta kainos sąlyga. Šių autorių nuomone, Vienos konvencijos 55 straipsnis apskritai gali būti prasmingas tik tose valstybėse, kurios neratifikavo Konvencijos antrosios dalies, į kurią patenka ir 14 straipsnis.

Plataus požiūrio šalininkai (tarp jų prof. Honnoldas¹⁹) mano, kad pagal Vienos konvenciją atviros kainos sutartys gali būti laikomos sudarytomis. Šie autoriai teikia prioritetą 55 straipsniui, o 14 straipsnio 1 dalį laiko pertekline, nurodant, kad 55 straipsnis taikomas sutartims, o 14 straipsnis – ofertai. Vienos konvencijos 14 straipsnis nebus taikomas, kai šalys sudarys sutartį nenaudodamos ofertos ir akcepto. Būtent prof. Honnoldo požiūrį palaiko dauguma autorių²⁰.

Galima išskirti ir trečiąjį požiūrį (prof. Schlechtriemas²¹), pagal kurį apibendrinant daugelį doktrinoje pateiktų nuomonių, teigiama, kad Vienos konvencijos 14 ir 55 straipsnių nesuderinamumą gali padėti išspręsti praktinis požiūris. Anot jo, daugeliu atvejų praktikoje yra pagrindo aiškinti, kad kaina pirkimo–pardavimo sutartyse yra nustatyta kaip numanoma kaina, taikant Vienos konvencijoje nustatytas sutarčių aiškinimo taisykles, pvz., ji gali būti nustatyta pagal šalių tarpusavio nusistovėjusią praktiką arba taikant įprastines rinkos kainas sutarties sudarymo metu. Šiuo atveju Vienos konvencijos 55 straipsnis tiesiogiai nėra taikomas, vis dėlto jis gali būti taikomas kaip interpretavimo gairės aiškinant sąvoką „numanoma kaina“²². Taigi autorius kainą kaip numanomą sąlygą aiškina pakankamai plačiai. Jo nuomone, pasiūlymas laikomas pakankamai apibrėžtu, jeigu šalys sutaria, kad kainą nusta-

¹⁶ Vienos konvencijos 55 straipsnyje numatyta, kad tais atvejais, kai sutartis buvo galiojančiai sudaryta, bet joje tiesiogiai ar netiesiogiai nenumatyta kaina ar nenumatoma tvarka jai nustatyti, laikoma, kad šalys, nesant kokio nors nurodymo dėl ko kito, turėjo omenyje kainą, kuri sutarties sudarymo momentu paprastai buvo mokama už tokias prekes, parduodamas sulyginamomis aplinkybėmis atitinkamoje prekybos srityje.

¹⁷ VINCZE, Andrea. *Remarks on whether and the extent to which the principles of European Contract Law (PECL) may be used to help interpret Article 55 of the CISG*. 2004, p. 2–5 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/vincze2.html>>.

¹⁸ FARNSWORTH, Allan E. *Formation of Contract*. 1984 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/farnsworth1.html>>.

¹⁹ Prof. Honold pateikia tokią išvadą: „Art. 14(1) provides that a communication that does not state or make provision for the price is not an „offer“ so that a reply „I accept“ does not close a contract. However, Article 14(1) does not bar the parties from concluding a contract by express agreement or by conduct (e.g., by shipping, receiving and using goods) that shows their „intention... to be bound“ (Art. 14(1)). The only rule of „validity“ with respect to agreement on price results from the opening phrase of Article 55 which defers to applicable domestic law.“ Žr: HONNOLD, John O. *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention*. 1999 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. rugsėjo 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/honnold.html>>.

²⁰ VINCZE, Andrea. *Remarks on whether and the extent to which the principles of European Contract Law (PECL) may be used to help interpret Article 55 of the CISG*. 2004, p. 3 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/vincze2.html>>.

²¹ SCHLECHTRIEM, Peter. *Uniform Sales Law - The UN-Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. 1986 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. rugsėjo 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/schlechtriem.html>>.

²² Ten pat, paragrafas 11, 14 str. komentaras.

tys trečiasis asmuo arba viena iš šalių, arba dėl kainos abi šalys susitars vėliau²³. Kitaip tariant, galima daryti išvadą, kad minėtų sutarčių Schlechtriemas nelaiko atviros kainos sutartimis.

Vienos konvencijos 55 straipsnis, anot Schlechtriemo, gali būti taikomas ne tik kaip numanomos kainos aiškinimo gairės, bet ir tuo atveju, kai sutarties šalys pačios sumažina Vienos konvencijos 14 straipsnio 1 dalies reikalavimų apimtį ir susitaria jos netaikyti (Vienos konvencijos 9 str.). Vadinasi, praktikoje bus labai nedaug atvejų, kai nebus galima nustatyti kainos bent jau kaip numanomos sąlygos²⁴. Vienos konvencija negali būti aiškinama teikiant prioritetą 14 straipsniui taip, kaip leidžianti per daug laisvai šalims iš pradžių priimti sutartį kaip įpareigojančią, o vėliau tokią sutartį ginčyti kaip nesudarytą (nuo jos pabėgti)²⁵. Nustatant, kas yra „priėmimas sutarties kaip įpareigojančios“ arba „oferento ketinimas būti įsipareigojusiam“, svarbiausia yra objektyvi (ne subjektyvi) pasiūlymo reikšmė. Oferta yra pakankama būti akceptuota tuo atveju, jeigu tokio pat statuso protingas žmogus (Vienos konvencijos 8 str. 2 d.) kaip akceptantas suprastų ofertos minimalų turinį, kuris buvo išreikštas pakankamai apibrėžtai²⁶. Vadinasi, ketinimas būti įsipareigojusiam ir turinio „pakankamas apibrėžtumas“ yra susiję požymiai.

Teismų / arbitražo praktikoje yra skirtingos Vienos konvencijos 14 straipsnio ir 55 straipsnio interpretavimo pozicijos²⁷: (i) atviros kainos sutartis yra galiojanti būtent dėl to, kad galima pritaikyti 55 straipsnyje nustatytą kainos nustatymo subsidiarųjį metodą. Teismai šį aiškinimą naudojo tuo atveju, kai šalys pradėjo vykdyti sutartį; (ii) 14 straipsnis turi pirmenybę prieš 55 straipsnį, todėl atviros kainos sutartis pripažįstama nesudaryta; (iii) atviros kainos sutartis yra galiojanti ir sudaryta, jeigu taip numato nacionalinė teisė, atsižvelgiant į Vienos konvencijos 4 straipsnį. Tai reiškia, kad jei taikytina nacionalinė teisė leidžia atviros kainos sutartis, atviros kainos sutartis bus galiojanti.

Nepaisant skirtingo valstybių požiūrio į atviros kainos sutartis Vienos konvencijos priėmimo metu, vis daugiau autorių palaiko atviros kainos sutarties sudarymo galimybes, ypač atsižvelgiant į UNIDROIT ir sutarčių teisės principus²⁸. Be to, akivaizdu, kad ir Jungtinių Tautų Tarptautinės prekybos teisės komisija taip pat yra linkusi Vienos konvencijos 14 ir 55 straipsnių santykį interpretuoti plačiau.

²³ Ten pat, paragrafas 5–7, 14 str. komentaras. Schlechtriem nurodo, kad nors pagal Vienos konvenciją minimalūs apibrėžtumo elementai yra tenkinami tuo atveju, jeigu pasiūlyme yra numatyta, kad kainą nustato trečiasis asmuo (ekspertas), abi šalys ar viena iš šalių, tačiau nacionalinė sutarčiai taikoma teisė gali užkirti kelią šiai galimybei. Nacionalinė teisė gali numatyti, kad sutartis negalioja, jeigu teisė apibrėžti kainą yra suteikiama tik vienai iš šalių. Nacionalinės teisės normos, pripažįstančios tam tikras sąlygas negaliojančiomis, bus taikomos pagal Vienos konvencijos 4 str. a) p. Nepaisant, kad sutarties ar tam tikrų jos sąlygų galiojimą numato nacionalinė teisė, o sutarties sudarymą – Vienos konvencija, nacionalinė teisė turėtų būti suderinta su Vienos konvencijos politika. Vadinasi, lemiamas veiksnys, ar kaina yra pakankamai apibrėžta, yra Vienos konvencijos 9 straipsnio 1 dalis, t. y. šalių praktika ir atitinkamame prekybos sektoriuje naudojami kainos apibrėžimo metodai, žinomi šalims.

²⁴ Ten pat, paragrafas 12, 14 str. komentaras; Paragrafai 6 ir 7, 55 straipsnio komentaras.

²⁵ Ten pat, paragrafas 7, 55 str. komentaras.

²⁶ Ten pat, paragrafas 4, 14 str. komentaras ir paragrafas 12, 14 str. komentaras.

²⁷ *UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods*, 2004, p. 13, 14 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. rugsėjo 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V04/548/43/PDF/V0454843.pdf?OpenElement>>. Taip pat: *2012 UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods Digest of Article 55 case law* [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. rugsėjo 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/digest-2012-55.html>>.

²⁸ VINCZE, Andrea. *Remarks on whether and the extent to which the principles of European Contract Law (PECL) may be used to help interpret Article 55 of the CISG*. 2004 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/vincze2.html>>; MISTELIS, Loukas. Article 55 CISG: The unknown factor. *Journal of Law and Commerce*, 2005, Vol. 25: 285; TAJUDIN, Amalina Ahmad. Article 55 on Open-Price Contract: A Wider Interpretation Necessary? *Journal of Arts and Humanities (JAH)*, 2014, Vol. 3, No 3.

1.2. Atviros kainos sutarčių reguliavimas švelniosios teisės instrumentuose – UNIDROIT sutarčių teisės principuose, Europos sutarčių teisės principuose ir DCFR

Pasiūlymo (oferatos) apibrėžimas yra numatytas UNIDROIT sutarčių teisės principų 2.1.2 straipsnyje. Skirtingai nei Vienos konvencijoje, UNIDROIT sutarčių teisės principuose nepateikta oferatos „pakanamo apibrėžtumo“ samprata ir minimalūs jos kriterijai²⁹. UNIDROIT sutarčių teisės principai demonstruoja kitokį požiūrį nei Vienos konvencija ir jau vien gramatinė normos struktūra leidžia manyti, kad atviros kainos sutartys čia yra leidžiamos. Atviros kainos sutarčių padariniai (t. y. kainos nustatymo taisyklės) apibrėžiami UNIDROIT sutarčių teisės principų 5.1.7 straipsnyje, kuris yra specialusis 4.8 straipsnio³⁰ atžvilgiu (pastarasis yra skirtas kitoms atviroms sutarties sąlygoms aptarti). Principų 5.1.7 straipsnyje *de facto* nustatyta pakanamo apibrėžtumo prezumpcija tuo požiūriu, kad netikrumas dėl kainos nėra kliūtis sudaryti sutartį³¹, nes kaina, kuri šiaip jau yra visos ekonomikos ašis ir pagrindas, nėra esminė sutarties sąlyga³². Ši nuostata nėra taikoma tada, kai iš aplinkybių yra aišku, kad šalys derybas dėl kainos atidėjo vėlesniam laikotarpiui, tačiau, šalims nesusitarus, 5.1.7 straipsnio taikymas yra įmanomas³³. Nors UNIDROIT sutarčių teisės principų 5.1.7 straipsnį turiniui turėjo įtakos Vienos konvencijos 55 straipsnis³⁴, vis dėlto šių straipsnių teisinės reikšmės atviros kainos atžvilgiu negalima sutapatinti, nes Vienos konvencijos 55 straipsnio taikymą riboja Vienos konvencijos 14 straipsnis (priklusomai nuo požiūrio dėl šių dviejų straipsnių santykio).

Europos sutarčių teisės principų³⁵ 2:101, 2:103, 2:201; 6:104; 6:105; 6:106 ir 6:107 straipsniuose vyrauja analogiškas požiūris į atviros kainos sutartis kaip ir UNIDROIT sutarčių teisės principuose³⁶. Maža to, Europos sutarčių teisės principai nustato tą pačią sutarties kainos nustatymo schemą – tuos pačius kainos nustatymo principus tais atvejais, kai sutarties kainą turi nustatyti viena iš šalių, kai kainą turi nustatyti trečioji šalis ir kai kaina turi būti nustatyta remiantis nesamais kriterijais.

Nepaisant skirtingo valstybių požiūrio į atviros kainos sutartis, tiek UNIDROIT sutarčių teisės principuose, tiek Europos sutarčių teisės principuose laikomasi bendros pozicijos ir leidžiamos atviros kainos sutartys, prioritetas teikiamas išsaugoti sutartinius santykius. Be to, Europos sutarčių teisės principų komentare³⁷ pabrėžiama, kad teismas turi teisę pasinaudoti jam suteikta teise nustatyti kainą (įsikišti į sutartinius santykius) tik tuo atveju, jei pačios šalys nenustatė kainos – tiesiogiai ar netiesiogiai, aiškiai išreikštai ar numanomai. Kitaip tariant, teismas visų pirma turi išsiaiškinti, ar šalys nenustatė kainos, įskaitant ir tai, ar kainos kaip sutarties sąlygos negalima numanyti. Tiek prof. Schlechtriemas, aiškindamas Vienos konvencijos nuostatas, tiek ir Europos sutarčių teisės principų komentare

²⁹ Ed. VOGENAUER, Stefan; KLEINHEISTERKAMP, Jan. *Commentary on the UNIDROIT Principles* <...>, p. 235.

³⁰ Be to, UNIDROIT Sutarčių teisės principų 4.8 str. priskirtinas sutarčių aiškinimo taisyklėms, o 5.1.7 str. sutarties turinio nustatymo taisyklėms.

³¹ Ed. VOGENAUER, Stefan; KLEINHEISTERKAMP, Jan. *Commentary on the UNIDROIT Principles* <...>, p. 560.

³² Ten pat, p. 561.

³³ Ten pat, p. 560.

³⁴ *UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts*. Rome, 2004, p.138.

³⁵ *The Principles of European Contract Law 2002 (Parts I, II, and III) European Union* [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.jus.uio.no/lm/eu.contract.principles.parts.1.to.3.2002/>>.

³⁶ Tiek UNIDROIT Sutarčių teisės principai, tiek ir Europos sutarčių teisės principai numato du pasiūlymą (oferatą) apibrėžiančius kriterijus: (i) tiek Europos sutarčių teisės principų 6:104 str., tiek UNIDROIT Sutarčių teisės principų 5.1.7 str. 1 d. kaip kriterijų kainos spragai pašalinti numato protingumo principą, (ii) Europos sutarčių teisės principai atsiskaitė UNIDROIT Sutarčių teisės principų 5.1.7 str. nurodyto principo dėl nuorodos į kainą, kuri būtų taikoma panašiomis sąlygomis sutarties sudarymo momentu įprastai kainai.

³⁷ Europos sutarčių teisės principų komentaras [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/peclcomp55.html#6104>>.

plačiai interpretuojami atvejai, kai laikoma, kad šalys yra nustačiusios kainą. Aiškinantis, kokia kaina šalių yra nustatyta, be kita ko, būtina įvertinti ir šalių tarpusavio papročius ir bendravimo praktiką³⁸. Komentaras tokius atvejus, pvz., kai sutartyje su architektu nėra nurodyta jo paslaugų kaina, o tokią kainą yra nustačiusi architektų profesinė asociacija, priskiria šalių nustatytai kainai.

Maža to, Europos sutarčių teisės principų 6:104 straipsnis, leidžiantis teismui nustatyti sutarties kainą, yra taikomas tik tuo atveju, kai nekyla jokių abejonių, kad šalys siekė būti susietos sutartiniais santykiais. Todėl tais atvejais, kai šalys derybas dėl kainos palieka vėlesniam laikotarpiui ir vėliau dėl kainos nesusitaria, Europos sutarčių teisės principų 6:104 straipsnis nėra taikytinas³⁹. Tokiais atvejais būtų laikoma, kad šalys nesiekė būti susietos sutartiniais ryšiais. Kita vertus, kai iš sutarčių elgesio galima spręsti, kad vis dėlto šalys siekė būti saistomos sutartiniais ryšiais, bet joms nepasisėkė nustatyti kainos, Europos sutarčių teisės 6:104 straipsnis gali būti taikomas.

Kaip DCFR rengę autoriai nurodo, DCFR buvo parengtas remiantis Europos sutarčių teisės principais ir daug DCFR nuostatų buvo perkelta būtent iš šių principų^{40, 41}. Tiesa, nors DCFR nuostatos, susijusios su atviros kainos sutarčių reguliavimo aspektais, nevisiškai pažodžiui perkelia Europos sutarčių teisės principų tekstą ir kai kurių straipsnių formuluotės skiriasi⁴², vis dėlto DCFR nustatytas reguliavimas leidžia daryti išvadą, kad ir Europos sutarčių teisės principai, ir DCFR yra palankus atviros kainos sutartims ir nelaiko sutarties kainos esmine sąlyga, užkertančia kelią sutartį laikyti sudaryta net jei šalys nesusitarė dėl kainos.

1.3. Atviros kainos sutarčių reguliavimas pagal Pasiūlymą dėl pirkimo–pardavimo reglamento

Pasiūlymas dėl pirkimo–pardavimo reglamento parengtas remiantis DCFR, tad ir nuostatos aktualios atviros kainos sutarties problematikai iš esmės atspindi DCFR nuostatas. Kita vertus, reguliavimo apimtimi Pasiūlymas dėl pirkimo–pardavimo reglamento panašus į Vienos konvenciją. Maža to, šio pasiūlymo svarstymo Europos Sąjungos Taryboje metu šis instrumentas dažnai buvo lyginamas su Vienos konvencijos nuostatomis, be to, ir teisės doktrina jį ne kartą lygino su Vienos konvencijos nuostatomis⁴³.

³⁸ Europos sutarčių teisės principų komentaras [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/peclcomp55.html#6104>>.

³⁹ Ten pat.

⁴⁰ VON BAR, Christian, et al. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law Draft Common Frame of Reference (DCFR)*. Prepared by the Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group). Based in part on a revised version of the Principles of European Contract Law; Munich: Sellier, 2009, p. 30–35 [interaktyvus. Žiūrėta 2014 m. rugpjūčio 6 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/dcf_r_outline_edition_en.pdf>.

⁴¹ Su atviros kainos sutarčių reguliavimu susiję straipsniai susipina kaip toliau nurodyta: Europos sutarčių teisės principų 2:101 str. atitinka 4:102 str., 2:103 str. atitinka 4:103 str., 2:201 str. atitinka 4:201 str.; 6:104 str. atitinka 9:104 str.; 6:105 str. atitinka 9:105 str.; 6:106 str. atitinka 9:106 str. ir 6:107 str. atitinka 9:107 str. Žr.: VON BAR, Christian, et al. *Principles, Definitions and Model Rules* <...>, p. 101–130.

⁴² Pvz., Europos sutarčių teisės principų 6:104 str. numatytas kainos nustatymo principas skiriasi nuo DCFR 9:104 str. numatyto kainos nustatymo principo, nes šiame straipsnyje iš esmės nustatomas keliapakopis kainos nustatymo testas, t. y. ne tik kad neapsiribojama protingos kainos principu, bet dar ir suteikiamas prioritetas taikytinos teisės taisyklėms, papročiams arba praktikai, kartu nustatant, kad mokėtina kaina yra kaina, kuri būtų normaliai mokama panašiomis aplinkybėmis sutarties sudarymo metu. Šiuo požiūriu kainos nustatymo testas yra panašesnis į UNIDROIT principus.

⁴³ Kita vertus, reguliavimo apimtimi Pasiūlymas dėl pirkimo–pardavimo reglamento panašus ir į Vienos konvenciją. Maža to, šio pasiūlymo svarstymo Europos Sąjungos Taryboje metu šis instrumentas dažnai buvo lyginamas su Vienos konvencijos nuostatomis, be to, ir teisės doktrina jį ne kartą lygino su Vienos konvencijos nuostatomis (pvz., SCHWENZER, Ingeborg. *The Proposed Common European Sales Law and the Convention on the International Sale of Goods*. *UCC Law Journal*, 2012, No. 44).

Sutarties sudarymą Pasiūlyme dėl pirkimo–pardavimo reglamento reglamentuoja šio pasiūlymo 3 skyrius, 30 straipsnyje apibrėžiama sutartis, o 31 straipsnyje – oferta. Tiek vienu, tiek kitu atveju yra numatytas vienas iš kriterijų, apibūdinančių sutartį ir ofertą, kad sutartis įgytų teisinę galią ir atitinkamai, kad pasiūlymas sudarytų sutarties pagrindą, yra pakankamumas ir tikslumas. Kaip ir Europos sutarčių teisės principuose, Pasiūlyme neapibrėžiama sąvoka „pakankamumas“ ir nepateikiama jokie kriterijų sąrašo šiai sąvokai apibūdinti. Pasiūlymo 73 straipsnyje aptariamas kainos nustatymo mechanizmas, kai pagal sutartį mokėtinos kainos negalima nustatyti kitu būdu⁴⁴. Šiame straipsnyje nustatomas principas, kad tokiu atveju mokėtina kaina, jei nenustatyta kitaip, yra panašiomis sąlygomis sutarties sudarymo momentu įprastai imama kaina arba – jei tokios kainos nėra – protingumo kriterijų atitinkanti kaina. Taigi nors Pasiūlymas dėl pirkimo–pardavimo reglamento ir lyginamas su Vienos konvencijoje pasirinktais sprendimais ir požiūriais dėl atviros sutarties kainos, vis dėlto galima daryti išvadą, kad atviros sutarties kainos atžvilgiu šiame instrumente yra pasirinktas UNIDROIT sutarčių teisės principuose ir vėliau išvystytas Europos sutarčių teisės principuose ir DCFR požiūris.

2. Lietuvos teisinio reguliavimo ir teismų praktikos analizė atviros kainos sutarties atžvilgiu

Lietuvos CK pakeitė požiūrį į kainą kaip esminę sutarties sąlygą, palyginti su iki tol galiojusiu CK⁴⁵. Lietuvos sutarčių teisės reguliavimas sutarčių kainos atžvilgiu skirstytinas į bendrąsias ir specialiąsias, taikytinas tam tikroms sutarčių rūšims, teisės nuostatas. Bendrosios nuostatos sutarties kainos atžvilgiu nustatytos CK 6.198 straipsnyje, jos pažodžiui atkartoja UNIDROIT sutarčių teisės principų 5.1.7 straipsnį. Kaip ir šiame straipsnyje, CK 6.198 straipsnyje įtvirtinti tie patys kainos nustatymo principai taikomi atviros kainos sutarčiai, jie patvirtina, kad Lietuvos teisėje yra leidžiamos atviros kainos sutartys⁴⁶. Iš CK 6.198 straipsnio reguliavimo galima spręsti, kad Lietuvos sutarčių teisė kainos nelaiko esmine sutarties sąlyga ir sutartį laiko sudaryta, neatsižvelgiant į tai, ar šalys susitarė dėl kainos, ar ne⁴⁷. Tokią išvadą sustiprina ir bendrosios sutarčių sudarymo nuostatos, reguliuojančios sutarčių sudarymo tvarką, ofertą ir akceptą (CK 6.162 str., 6.167 ir 6.173 str., atitinkamai daugiausia atkartojantys UNIDROIT sutarčių teisės principų 2.1, 2.2 ir 2.6 straipsnius⁴⁸). CK 6.162 straipsnyje, apibrėžiančiame sutarties sudarymo tvarką, taip pat nenumatyta kainos kaip esminės sutarties sąlygos. Pagal CK 6.167 straipsnį ofertos požymiai yra du: (i) pakankamas apibrėžtumas ir (ii) ketinimas būti įsipareigojančiam akcepto atveju. „Pakankamas apibrėžtumas“ CK 6.167 straipsnyje nekonkretingas. Nesant konkrečių ir imperatyvių reikalavimų kainai nėra pagrindo teigti, kad kaina pati savaime yra esminis ir būtinas kriterijus, atskleidžiantis „pakankamo apibrėžtumo“ ir „esminės sąlygos“ sam-

⁴⁴ Nors iš Pasiūlymo 73 straipsnio teksto nėra visiškai aišku, ką reiškia kainą nustatyti kitu būdu, vis dėlto sistemiškai vertinant Pasiūlymo normas, galima manyti, kad šiuo atveju turimas omenyje Pasiūlymo 66 straipsnis, kuriame numatoma, kad sutarčių sąlygos kyla iš šalių susitarimo, papročių ar įprastos praktikos, dispozityvių Pasiūlymo normų arba gali būti numanomos.

⁴⁵ Pagal 1964 m. Civiliniame kodekse įtvirtintą reguliavimą teisės doktrina laikė kainą esmine sutarties sąlyga (Atsak. redaktorius VITKEVIČIUS, Pranas. *Tarybinė civilinė teisė*. Vilnius: Mintis, 1988, p. 6).

⁴⁶ Nors CK 6.198 straipsnyje ir neapibrėžiama, kokiais atvejais kainos nustatymo principai būtų taikomi, vertinant sisteminiu požiūriu bei bendrosios ir specialiosios normų konkurencijos taisykle, ji galėtų būti taikoma tada, kai konkrečios sutartį reglamentuojančios nuostatos nedraudžia atviros kainos sutarties (atitinkamai tai įtvirtinta ir CK 6.155 str. 1 d., kuri numato, kad šiame skyriuje įtvirtintos sutarčių teisės bendrosios normos taikomos visoms sutartims, atsižvelgiant į sutarčių prigimtį).

⁴⁷ Šiuo atveju atviros kainos principas netaikomas, jei šalys aiškiai išreiškia arba galima numanyti, kad pačios šalys sutarties kainą laiko esmine sutarties sąlyga.

⁴⁸ MIKELĖNAS, Valentinas. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras*. Šeštoji knyga <...>, p. 212–213, 218–219.

pratas. Be to, atsižvelgiant į tai, kad šis straipsnis parengtas remiantis UNIDROIT sutarčių teisės principais, galima daryti išvadą, kad pagal Lietuvos teisę kainos nėra būtinas „pakankamo apibrėžtumo“ kriterijus. Vadinasi, Vienos konvencijos 14 straipsnio 1 dalies antras sakinytis nėra pažodžiui perkeltas Lietuvos teisėje. Jeigu kaina nebus numatyta oferteje, oferta bus laikoma pakankamai apibrėžta, išskyrus atvejus, kai konkrečios aplinkybės suponuos kitokią išvadą.

„Pakankamo apibrėžtumo“ kriterijui ir sutarties esminėms sąlygoms turi įtakos du pagrindiniai aspektai: (i) imperatyvios įstatymo normos; (ii) šalių susitarimas. Jeigu imperatyvi įstatymo norma arba sutarties šalis nelaikys kainos esmine sutarties sąlyga, tada kaina nebus sutarties sudarymą nulemiančia sąlyga. Įstatymo normos, pvz., numatančios sutarties turinį arba informacijos pateikimą, sutarties sudarymo faktui vertinti turės įtakos tiek, kiek jos nulems konkrečios sutarties pobūdžio vertinimą atsižvelgiant į konkrečią situaciją. Tam tikrais atvejais sutarties šalis nebus laikoma ketinančia įsipareigoti akcepto atveju negavusi tam tikros informacijos, kuri yra svarbi atsižvelgiant į sutarties pobūdį. Vadinasi, sutarties pobūdis ir įstatymo normos, numatančios sutarties turinį arba informacijos pateikimą, gali turėti įtakos „pakankamo apibrėžtumo“ kriterijams, kurie yra susiję su antruoju ofertos požymiu – ketinimu būti įsipareigojančiam akcepto atveju, nustatyti. Kitais atvejais, kai iš aplinkybių yra akivaizdu, kad sutarties šalis išreiškė ketinimą būti saistomos sutartimi, minėtos įstatymo normos gali būti aktualios ne nustatant sutarties sudarymo faktą, bet šalinant sutarties spragas.

Nors tam tikras sutarčių rūšis apibrėžiančios nuostatos kainos atžvilgiu nėra suformuluotos remiantis bendrais principais⁴⁹, tačiau daugumoje sutarčių rūšių kaina nėra esminė sutarties sąlyga. Dabar galima išskirti tik kelias sutarčių rūšis, kurių atžvilgiu teisinis reguliavimas suponuoja, kad kaina yra esminė sąlyga⁵⁰: (i) nekilnojamojo daikto pirkimo–pardavimo sutartis. Jeigu šiose sutartyse nėra nurodyta kaina, CK 6.397 straipsnyje aptariamos pasekmės, kad kainos nenumatymo atveju sutartis bus laikoma nesudaryta; (ii) įmonės pirkimo–pardavimo sutartis. CK 6.404 straipsnio pirmosios dalies formuluotė suponuoja, kad kaina, įmonės turto sudėtis ir asmuo, kuriam bus sumokėta ir kuris atsiskaitys su kreditoriais, yra esminės šios sutarties sąlygos. Kai kainos sąlyga atvira, kodekse nėra numatyta, kad sutartis bus laikoma nesudaryta; (iii) daiktų pirkimo–pardavimo išsimokėtinai sutartis. CK 6.413 straipsnio 2 dalyje suponuojama, kad esminės daiktų pirkimo–pardavimo išsimokėtinai sąlygos yra daikto kaina ir periodinių įmokų dydis, periodinių įmokų mokėjimo terminai ir atsiskaitymo tvarka. Šiuo atveju sutarties nesudarymo pasekmė taip pat nenumatyta tuo atveju, jeigu kaina sutartyje neaparta; (iv) daiktų pirkimas–pardavimas aukcionu. CK 6.421 straipsnio 1 dalyje, reguliuojančioje sutarties sudarymo momentą, numatoma, kad kaina yra esminė sąlyga.

CK numatyta, kad tam tikrų sutarčių sudarymą reglamentuoja specialūs įstatymai (CK 6.155 str. 2 d.). Pavyzdžiui, CK 6.428 straipsnyje numatyta, kad vertybinių popierių pirkimo–pardavimo su-

⁴⁹ Pvz., CK 6.313 str., reguliuojančiame pirkimo–pardavimo sutartį, nepateikiama nuorodos į CK 6.198 str., tačiau 6.313 str. 2, 4, 5 ir 6 dalyse atkartojamos 6.198 str. nustatytos taisyklės, o, pvz., CK 6.653 str., reguliuojančiame rangos sutartis, nekartojama 6.198 str. nustatytų taisyklių, bet pateikiama nuoroda į šį straipsnį, dar kitoks reguliavimo principas pasirinktas reguliuojant pavedimo sutartį – CK 6.758 str. 3 d. nustatyta atviros kainos sutarties galimybė, numatant iš esmės protingumo kriterijų, numatytą 6.198 str., detalizuojančius kriterijus kainai nustatyti – nustatant atlyginimą už paslaugas atlyginimas nustatomas atsižvelgiant į papročius, rinkos kainas, suteiktų paslaugų pobūdį ir trukmę, atitinkamas paslaugas teikiančių asmenų profesinių susivienijimų rekomendacijas ir kitas aplinkybes.

⁵⁰ Prof. Vytautas Mizaras savo paskaitų medžiagoje [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. rugpjūčio 11 d.] nurodo, kad pirkimo–pardavimo sutarties kaina yra esminė sutarties sąlyga, kita vertus, toliau paskaitų medžiagoje teigiama, kad kainos dydis sutartyje gali būti nurodytas ir nenurodytas ir jei kainos dydis nėra nurodytas, jis nustatomas pagal CK 6.313 str. 2 d. nustatytas taisykles. Nors ši nuomonė remiasi siauruoju Vienos konvencijos interpretavimu (kad kaina yra esminė pirkimo–pardavimo sutarties sąlyga), tačiau kartu profesorius atskleidžia ir šiame straipsnyje analizuojamą doktrinos požiūrių dualizmą. Šio straipsnio autorių nuomone, Vienos konvencijos 14 str. 1 d. 2 sakinytis Lietuvos CK yra įgyvendintas plačiai aiškinant ofertos „pakankamo apibrėžtumo“ požymį, t. y. nedraudžiant atviros kainos sutarčių, ir sistemškai taikant UNIDROIT sutarčių teisės principus. Priega per internetą: <http://web.vu.lt/tf/v.mizaras/wp-content/uploads/2015/02/Pirkimo-pardavimo-sutartis_new.pdf>.

tarčių ypatumus nustato atskiri įstatymai. Uždarųjų akcinių bendrovių akcijų pirkimo–pardavimo sutartyse pagal Lietuvos teisę nedraudžiama atviros kainos sutarčių. Parduodant uždarnosios akcinės bendrovės akcijas pranešime apie ketinimą parduoti akcijas turi būti nurodoma siūloma kaina (Akcinių bendrovių įstatymo 47 str. 3 d.). Pranešimas apie ketinimą parduoti uždarnosios akcinės bendrovės akcijas nėra oferta, o tik siūlymas pasinaudoti teise pirkti ir derėtis⁵¹. Be to, kitokia akcijų pardavimo tvarka gali būti numatyta bendrovės įstatuose (Akcinių bendrovių įstatymo 47 str. 9 d.). Taigi kitokius pirmumo teisės įgyvendinimo būdus gali numatyti bendrovės įstatatai, taip pat ir galimybę pranešime nurodyti atviros kainos sąlygą. Panešime atviros kainos sąlyga nepažeidžia imperatyvių įstatymų normų ir nepanaikina pirmumo teisės apskritai⁵². Vadinas, akcijų kaina nėra esminė uždarnosios akcinės bendrovės akcijų pirkimo–pardavimo sutarties sąlyga. Akcinių bendrovių įstatymas taip pat nenumato, kad nesant nurodytos akcijų kainos, uždarnosios akcinės bendrovės akcijų pirkimo–pardavimo sutartis bus laikoma nesudaryta.

Dėl teisinio reguliavimo ypatumų atskirai aptartinos vartojimo sutartys, vartojimo pirkimo–pardavimo sutartis ir turizmo paslaugų sutartis. Šių sutarčių reguliavimo nuostatos yra lemiamos Europos Sąjungos teisės⁵³, kuri daug dėmesio skiria vartotojo informavimo nuostatomis ir sutarties turiniui aptarti. Bendrosios vartojimo sutarčių nuostatos nuo 2014 m. birželio 13 d. yra reguliuojamos CK XVIII/1 skyriuje. Šiame skyriuje kaina nėra numatyta kaip esminė vartojimo sutarčių sąlyga, tačiau CK 6.228/5 straipsnio 3 ir 4 dalyje (įgyvendinant Europos Sąjungos teisės nuostatas⁵⁴) numatomos papildomų mokesčių ir sutarties sudarymo išlaidų pagrindinės taisyklės. Pirma, turi būti gautas aiškus vartotojo sutikimas dėl papildomų mokesčių ir dėl sutarties sudarymo išlaidų. Antra, numatyti tokio sutikimo negavimo teisiniai padariniai – vartotojo teisė susigrąžinti papildomus mokesčius ir tai, kad vartotojui nekils pareiga apmokėti sutarties sudarymo išlaidų. Nors minėtos nuostatos kalba ne apie sutarties kainą, o apie papildomas mokėtinas sumas, tačiau kyla klausimas, kokia teisinė reikšmė yra suteikiama sutarties kainai, kuri negali būti mažiau svarbi nei papildomai mokėtinos sumos. Galimi du skirtingi kainos vartojimo sutartyse teisinės reikšmės interpretavimo būdai: (i) kaina yra esminė sutarties sąlyga ir, jei ji nėra sutartyje aptarta, sutartis laikoma nesudaryta. Ši interpretavimo pozicija būtų grindžiama tuo, kad pasiūlymas (oferta) vartojimo sutartyse būtų laikomas pakankamai apibrėžtu tik tuo atveju, jei būtų aiškiai apibrėžta informacija apie kainą ir papildomas išlaidas. Tokią nuomonę suponuotų CK numatyta verslininko pareiga suteikti vartotojui atitinkamo turinio informaciją, kuri, be kita ko, apima ir informaciją apie bendrą prekių ir paslaugų kainą, visas papildomas išlaidas⁵⁵. Šis požiūris turi trūkumų, kurie aptariamai toliau analizuojant antrąjį požiūrį; (ii) vartojimo sutartyse

⁵¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2009 m. gruodžio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-587/2009 J.N. v. S. G. ir R. F., kat. 21.6; 22.3.2; 27.3.2.1; 41; 42.12.

⁵² Pardavėjo teisė keisti akcijų pardavimo kainą ir kitas sąlygas nesaistoma pasiūlymo, pateikto pagal ABĮ 47 straipsnio nuostatas. Pardavėjas-akcininkas, pateikęs pasiūlymą, gali keisti kainą ir kitas sąlygas, kai sužino, kad kitas akcininkas nori įsigyti akcijas už kitą kainą arba atsisakyti apskritai parduoti turimas akcijas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2009 m. gruodžio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-587/2009 J.N. v. S. G. ir R. F., kat. 21.6; 22.3.2; 27.3.2.1; 41; 42.12)

⁵³ Plačiau apie tai BUBLIENĖ, Danguolė. Vartotojų teisių direktyvos perkėlimas į Lietuvos teisę – tolesnis vartotojų apsaugos teisės dekodifikavimas ar kodifikavimas? Vilnius: *Teisė*, 2012, t. 83; BUBLIENĖ, Danguolė. Vartotojų *acquis communautaire* įtaka Lietuvos teisei: Vartotojų teisių direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę pavyzdys. Iš *Europos Sąjungos teisės įtaka Lietuvos teisei sistemai*. Vilnius: Vilniaus universiteto Teisės fakultetas, 2014.

⁵⁴ Šio straipsnio 3 dalies nuostatomis yra įgyvendintos Vartotojų teisių direktyvos (Europos Parlamento ir Tarybos 2011 m. spalio 25 d. direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (OL L304/72)) 22 str. Analogišku principu yra suformuluotas ir sutarties išlaidų padengimo klausimas.

⁵⁵ CK 6.228/6 str. 1 d.; 6.228/7 str. 1 d.. Panašios nuostatos numatytos prie kai kurių atskirų sutarčių rūšių, pvz., vartojimo pirkimo–pardavimo sutarties, CK 6.353 str.; 6.674 str.; 6.748 str.

kaina nėra esminė sutarties sąlyga, tačiau taikomi tam tikri sutarties sąlygų kontrolės mechanizmai. Tokia nuomonė būtų grindžiama remiantis visų pirma kodekso kaip unifikuoto teisės akto vieningumu ir specialių teisinės apsaugos instrumentų vartojimo sutarčių atžvilgiu taikymu. Kaip minėta, CK vartojimo sutarčių atžvilgiu nenumato specialių nuostatų, apibrėžiančių kainą kaip esminę sutarties sąlygą vartojimo sutartyse, kitaip tariant, nėra pagrindo teigti, kad Lietuvos įstatymų leidėjas nori išskirti vartojimo sutartis vien atsižvelgiant į tai, kad tokias sutartis sudaro silpnesnė sutarties šalis, ir jų atžvilgiu numatyti specialų reguliavimą. Toks požiūris ypač svarbus, kad kaip minėta Lietuvos CK pakeitė požiūrį į kainą kaip esminę sutarties sąlygą, palyginti su iki tol galiojusiu CK. Antra, tai, kad CK numato didesnius reikalavimus verslininko pareigai teikti informaciją, savaime nesuponuoja tokios informacijos tapimo esmine sutarties sąlyga, nulemiančia sutarties sudarymą. Tokių padarinių nenumato ir Europos Sąjungos teisė, kurios nuostatas įgyvendina CK numatyta verslininko pareiga teikti informaciją ir tokios informacijos turinys⁵⁶. Dėl netinkamo vartotojo informavimo yra numatyta kitų padarinių, pvz., CK 6.228/6 straipsnio 5 dalyje numatoma verslininko pareiga atlyginti nuostolius; CK 6.353 straipsnio 9 dalyje taip pat numatoma nuostolių atlyginimas ir vartotojo teisė nutraukti sutartį; CK 6.353 straipsnio 10 dalyje numatoma verslininko atsakomybė už trūkumus, jei vartotojas įrodys, kad trūkumai atsirado dėl to, kad jis neturėjo atitinkamos informacijos. Trečia, nesąžiningų sąlygų kontrolės institutas taip pat suponuoja, kad dėl atviros kainos sutartis nebus laikoma nesudaryta. Nesąžiningų sąlygų kontrolė kainos⁵⁷ atžvilgiu taikoma tik tada, jei sutarties sąlygos nėra skaidrios, t. y. nėra išreikštos aiškiai ir suprantamai. CK 6.228/4 straipsnio 2 dalies 9 punkte nesąžiningai sąlygai priskiriamas atvejis, kai vartotojas įpareigojamas vykdyti sutarties sąlygas, su kuriomis jis neturėjo realios galimybės susipažinti iki sutarties sudarymo. CK 6.228/4 straipsnio 8 dalyje numatytas teisinis nesąžiningos sąlygos padarinys – sutarties sąlygos negaliojimas. Vadinasi, jeigu kainos neaptarimas sutartyje būtų pripažintas nesąžininga sąlyga, tai galėtų būti laikoma sutarties pripažinimo negaliojančiu padariniu⁵⁸.

Turistinių paslaugų sutarties formą ir turinį reglamentuojančioje CK 6.749 straipsnio 2 dalyje vartojama imperatyvi gramatinė forma „privalo būti nurodyta“. Šioje sutartyje privalo būti nurodytas turistinių paslaugų užmokestis (jo keitimo ir grąžinimo sąlygos), mokėjimo būdai ir terminai, nurodant, kad į kelionės paslaugų kainą įskaičiuojamos visos paslaugos. Imperatyvios formuluotės vartojimas savaime nereiškia, kad jei nebus numatyta nors viena sąlyga, sutartis nebus laikoma sudaryta. Tokią poziciją sustiprina, pvz., reikalavimas nurodyti kelionės organizatoriaus rekvizitus, tuo labiau kad CK išsamiai neišvardijama reikalaujamų rekvizitų, arba, pvz., reikalavimas nurodyti turisto asmens duomenis ir gyvenamąją vietą, sutarties numerį ir sudarymo datą, pretenzijų pareiškimo terminą. Kita vertus, CK 6.749 straipsnio 2 dalyje numatomas ir reikalavimas sutartyje nurodyti kelionėje teikiamas turizmo paslaugas ir jų apibūdinimą, specialius turistų pageidavimus, o tai, atsižvelgiant į bendrusius sutarčių reikalavimus numatyti sutarties objektą / dalyką, būtų laikoma esmine sutarties sąlyga. Taigi CK 6.749 straipsnio 2 dalyje nurodyti turistinių paslaugų sutarties turinio reikalavimai, įskaitant ir

⁵⁶ ES teisėje šiuo atveju laikomasi skirtingo požiūrio, tam tikrais atvejais jau pati ES teisė numato tam tikrus padarinius, o kai kuriais atvejais tokios informacijos nepateikimo padarinius ES teisė palieka nustatyti nacionalinei teisei.

⁵⁷ Nesąžiningų sąlygų kontrolės mechanizmas, nors jis netaikomas vartojimo sutarties dalyką apibūdinančioms sąlygoms bei su parduotos prekės ar suteiktos paslaugos ir jų kainos atitiktimi susijusioms sąlygoms, tačiau kontrolė tokių sąlygų atžvilgiu taikoma tada, jei tokios sutarties sąlygos nėra skaidrios, t. y. nėra išreikštos aiškiai ir suprantamai.

⁵⁸ Pažymėtina, kad ES nesąžiningų sąlygų teisinis reguliavimas nesuponuoja konkrečių sutarties sąlygos nesąžiningumo teisinių padarinių. Nesąžiningų sąlygų direktyvoje (Europos Bendrijų Tarybos 1993 m. balandžio 5 d. direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų vartojimo sutartyse (*OJ L* 1993 95/29)) vartojama abstrakti formuluotė, reikalaujama nustatyti, kad ES valstybės narės nustatytų, jog sutarties sąlygos nebūtų privalomos vartotojui. Taigi koks sutarčių teisės institutas būtų taikomas nesąžiningos sutarties sąlygos atžvilgiu, priklausytų nuo kiekvienos valstybės narės sprendimo (neprivalomumas iš esmės galėtų pasireikšti keliomis formomis – arba teisinių padarinių numatymu, kad sutartis nėra laikoma sudaryta, arba sutarties pripažinimu negaliojančia).

reikalavimą sutartyje nurodyti turistinių paslaugų užmokestį kainos aspektu, nesuponuoja specialių reikalavimų esminėms sąlygoms turistinių paslaugų sutarčių srityje. Atsižvelgiant į tai manytina, kad analogiškai pirkimo–pardavimo sutartims esminėmis šios sutarties sąlygomis būtų laikomas sutarties objektas / dalykas, bet ne užmokestis / kaina.

Išanalizavus Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką atviros kainos sutarčių atžvilgiu, akivaizdu, kad daugiausiai teismas atviros kainos klausimą sprendžia rangos arba paslaugų sutarčių atžvilgiu. Teismo pozicija iš esmės yra vieninga ir teismai taiko principą, numatytą CK 6.198 straipsnyje, kitaip tariant, teismas Civilinio kodekso nuostatas interpretuoja taip, kad tokiomis situacijomis, kai šalys neaptaria kainos ar kyla neaiškumas dėl kainos, laiko, kad tai nėra kliūtis sutartį laikyti sudaryta. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas vienoje iš savo nutarčių nurodė, kad „... kaina – nėra esminė atlygintinų paslaugų teikimo sutarties sąlyga, kurios neaptarimas darytų tokią sutartį negaliojančią (CK 6.716-6.724 str., 6.653 str.)“⁵⁹, kitoje nutartyje teismas nurodė, jog „rangos sutartis galioja ir nenurodžius kainos sutartyje, tokiu atveju darbų kaina nustatoma CK 6.198 str. nustatyta tvarka“⁶⁰. Taigi atitinkamai teismai tokiomis situacijomis taiko CK 6.198 straipsnį⁶¹.

Nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo sutarčių atžvilgiu teismas yra tos nuomonės, kad šias sutartis reguliuojant kaina yra esminė sąlyga, t. y. teismas remdamasis CK 6.397 straipsnio 1 dalyje įtvirtintomis teisinio reguliavimo nuostatomis, daro išvadą, kad, nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo sutartyje kaina yra esminė sąlyga ir, jeigu kaina sutartyje nenurodyta, sutartis laikoma nesudaryta. Atitinkamai teismas daro išvadą, kad CK 6.313 straipsnio 2–6 dalyse nustatytos bendrosios pirkimo–pardavimo sutarties taisyklės nekilnojamojo daikto pirkimo–pardavimo sutartims netaikomos, todėl daikto kaina negali būti keičiama, nors ji ir neatitinka protingumo principo reikalavimų⁶².

Išvados

Nors Vienos konvencija ir nustatė kontroversišką mechanizmą atviros kainos sutarties atžvilgiu, naujausia teisės doktrina ir teismų praktika rodo, kad Vienos konvencijos 14 ir 55 straipsnių santykis vis dažniau yra aiškinamas atviros kainos sutarčių naudai. Kartu su UNIDROIT sutarčių teisės principais, Europos sutarčių teisės principais, DCFR ir Pasiūlymu dėl pirkimo–pardavimo reglamento, kuriuose nėra ofertos pakankamo apibrėžtumo kriterijų, sutarčių teisė tampa vis lankstesnė kainos kaip esminės sutarties sąlygos atžvilgiu. Kita vertus, nesant kainos kaip vieno iš imperatyvių pakankamo apibrėžtumo kriterijų, didelė reikšmė tenka kitam ofertos požymiui – ketinimui būti saistomam sutarties. Pastarasis požymis yra neatsiejamas nuo pakankamo apibrėžtumo požymio, t. y. nuo esminių sutarties elementų, dėl kurių šalys turėjo ketinimą susitarti. Todėl teismai turi būti pakankamai atidūs nustatydami, ar iš tiesų šalys turėjo ketinimą būti įsipareigojusios sutartimi, kai jos nėra nustačiusios kainos.

Lietuvos sutarčių teisė yra palanki atviros kainos sutartims ir galima teigti, kad joje yra įtvirtintas atviros kainos sutarčių modelis. Lietuvos sutarčių teisės bendrosios nuostatos atkartodamos UNIDROIT sutarčių teisės principus nenumato ofertos pakankamo apibrėžtumo kriterijų, skirtingai

⁵⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. birželio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-295/2012 UAB „Du meškiukai“ v. UAB „Ūrus ir Ko“, kat. 21.4.2.6; (S) 21.4.2.7; 123.7; 123.9.

⁶⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2010 m. gegužės 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-214/2010 AB_F „VITI“ v. UAB „SNS“, kat. 52.3; 114.9.6.2; 114.11 (S); taip pat Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2006 m. spalio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-543/2006 UAB „Estinos arka“ v. UAB „Lelija“, kat. 52.1, 21.5 (S).

⁶¹ Pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2013 m. vasario 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-29/2013 (S) UAB „Salgesta“ v. UAB „Big Stone“, kat. 2.3; 99.5; 114.9.6.4.

⁶² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2011 m. spalio 18 d. c.b. Nr. 3K-3-398/2011 Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras v. BUAB „Geomatas“, Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas, A.R., R.B.

nei Vienos konvencijos 14 straipsnis. Pagal specialias Lietuvos teisės normas daugumoje sutarčių, tarp jų prekių pirkimo–pardavimo sutartyse ir akcijų pirkimo–pardavimo sutartyse, kaina nėra esminė sąlyga, išskyrus kelias CK ir atskiruose įstatymuose numatytas išimtis. Lietuvos teismų praktika, sprendžiant atviros kainos sutarčių klausimą, dar nėra labai gausi, tačiau Lietuvos teismai, taikydami CK nuostatas, palaiko atviros kainos sutarties idėją.

LITERATŪRA

Teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*, 2000, nr. 74-2262.
2. Lietuvos Respublikos acinių bendrovių įstatymas. *Valstybės žinios*, 2000, nr. 64-1914; 2003, nr. 123-5574.
3. 1980 m. gegužės 12 d. Jungtinių Tautų konvencija dėl tarptautinio prekių pirkimo–pardavimo sutarčių. *Valstybės žinios*, 1995, nr. 102-2283.
4. UNIDROIT. Principles of International Commercial Contracts. Rome: UNIDROIT, 2004.
5. Europos Parlamento ir Tarybos 2011 m. spalio 25 d. direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB. *OJ L304/72*.
6. Europos Bendrijų Tarybos 1993 m. balandžio 5 d. direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų vartojimo sutartyse. *OJ L 1993 95/29*.

Specialioji literatūra

7. BUBLIENĖ, Danguolė. Vartotojų teisių direktyvos perkėlimas į Lietuvos teisę – tolesnis vartotojų apsaugos teisės dekodifikavimas ar kodifikavimas? Vilnius: *Teisė*, 2012, t. 83.
8. BUBLIENĖ, Danguolė. Vartotojų *acquis communautaire* įtaka Lietuvos teisei: Vartotojų teisių direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę pavyzdys. Iš *Europos Sąjungos teisės įtaka Lietuvos teisei sistemai*. Vilnius: Vilniaus universiteto Teisės fakultetas, 2014.
9. BUTLER, Allison E. *A Practical Guide to the CISG: Negotiations through Litigation*. 2010, [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. rugsėjo 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/butler6.html>>.
10. VON BAR, Christian, et al. *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law Draft Common Frame of Reference (DCFR)*. Prepared by the Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group) Based in part on a revised version of the Principles of European Contract Law; Munich: Sellier, 2009 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/dcf_r_outline_edition_en.pdf>.
11. DRAZDAUSKAS, Stasys. *Bendrosios sutarčių teisės vienodinimo įtaka Lietuvos sutarčių teisei*. Daktaro disertacija. Vilnius, 2008 [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. birželio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<https://drive.google.com/file/d/0B8SQjVArBlyjMmFiMjhiMjMtMzUwOC00NDAYLWE5N2EtZjNjMDI2ODg4MTM4/edit?pref=2&pli=1>>.
12. FARNSWORTH, Allan E. *Formation of Contract*. 1984 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/farnsworth1.html>>.
13. HONNOLD, John O. *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention*. 1999 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. rugsėjo 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/honnold.html>>.
14. MIKELĖNAS, Valentinas. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras*. Šeštoji knyga. Prievolių teisė (I). Vilnius: Justitia, 2003.
15. MISTELIS, Loukas. Article 55 CISG: The unknown factor. *Journal of Law and Commerce*, 2005, Vol. 25, p. 285.
16. MIZARAS, Vytautas. *Paskaitų medžiaga* [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://web.vu.lt/tf/v.mizaras/wp-content/uploads/2015/02/Pirkimo-pardavimo-sutartis_new.pdf>.
17. *Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl bendrosios Europos pirkimo–pardavimo sutarčių 2011-10-11*, COM(2011) 635 galutinis, 2011/0284 (COD).

18. TAJUDIN, Amalina Ahmad. *Article 55 on Open-Price Contract: A Wider Interpretation Necessary?* 2014 [interaktyvus. Žiūrėta 2016 m. birželio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.theartsjournal.org/index.php/site/article/view/396>>.

19. *The Principles of European Contract Law 2002 (Parts I, II, and III) European Union* [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.jus.uio.no/lm/eu.contract.principles.parts.1.to.3.2002/>>.

20. *UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods*. 2014, p. 12, 13 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/V04/548/43/PDF/V0454843.pdf?OpenElement>>.

21. SCHLECHTRIEM, Peter. *Uniform Sales Law – The UN-Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. 1986 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. rugsėjo 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/schlechtriem.html>>.

22. SCHWENZER, Ingeborg. The Proposed Common European Sales Law and the Convention on the International Sale of Goods. *UCC Law Journal*, 2012, No. 44.

23. VINCZE, Andrea. *Remarks on whether and the extent to which the principles of European Contract Law (PECL) may be used to help interpret Article 55 of the CISG*. 2004 [interaktyvus. Žiūrėta 2015 m. spalio 25 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/vincze2.html>>.

24. VITKEVIČIUS, Pranas. *Tarybinė civilinė teisė*. Vilnius: Mintis.

25. VOGENAUER, Stefan; KLEINHEISTERKAMP, Jan. *Commentary on the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts (PICC)*. Oxford, 2009.

Teismų praktika

26. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2009 m. gruodžio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-587/2009 *J.N. v. S. G. ir R. F.*, kat. 21.6; 22.3.2; 27.3.2.1; 41; 42.12.

27. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. birželio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-295/2012 *UAB „Du meškiukai“ v. UAB „Ūrus ir Ko“*, kat. 21.4.2.6; (S) 21.4.2.7; 123.7; 123.9.

28. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2010 m. gegužės 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-214/2010 *AB_F „VITI“ v. UAB „SNS“*, kat. 52.3; 114.9.6.2; 114.11 (S);

29. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2006 m. spalio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-543/2006 *UAB „Estinos arka“ v. UAB „Lelija“*, kat. 52.1, 21.5 (S).

30. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2013 m. vasario 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-29/2013 (S) *UAB „Salgesta“ v. UAB „Big Stone“*, kat. 2.3; 99.5; 114.9.6.4.

31. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2011 m. spalio 18 d. c.b. Nr. 3K-3-398/2011 *Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras v. BUAB „Geomatas“, Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas, A.R., R.B.*

THE MODEL OF OPEN PRICE CONTRACTS UNDER THE VIENNA CONVENTION, SOFT LAW AND LITHUANIAN CONTRACT LAW

Danguolė Bublienė

Daiva Dumčiuvienė

S u m m a r y

The parties quite often conclude the contracts without indication of the price or with ambiguous price. The article analyses doctrinal and practical point of view how the concept of open price have been changed from the adoption of the CISG till the presentation of the Proposal for a Regulation on a Common European Sales Law and what attitude prevail in the Lithuanian contract law and court practice. Open price contracts were analysed by examining the rules related to the definition of an offer and contract, the aspects of the contract content and the determination of price.

The discussions on issue of the relation between Art. 14 and 55 of the CISG and its compatibility were elaborated in the process of the adoption and implementation of the CISG. Two approaches – narrow and broad –, have diverged

by interpreting the relation between Art. 14 and 55 of the CISG. The narrow interpretation of the CISG suggests that if the price is not sufficient definite, the contract could be regarded as concluded missing the essential element of the agreement and the imperative element of the offer. The broad interpretation of the CISG relies on the view that the price determination rules will be applied in case of open price contract. The contract can not be recognized as not concluded only for the reason that parties intending to be bound by the contractual relationship have not agreed on the price.

The „soft law“ instruments and the Proposal for a Regulation on a Common European Sales Law adopted after the CISG does not establish the price as one of the criteria of the offer and the contract. UNIDROIT Contract Law Principles were transposed into Lithuanian Civil Code, therefore the price is not the essentialia negotii in the most contracts, including the purchase of goods and purchase of shares agreements. If the price is not indicated in the contract however the parties have intention to be bound by the contract, the contract will be considered as concluded and the price determination rules will be applied.

Iteikta 2016 m. sausio 5 d.

Priimta publikuoti 2016 m. birželio 10 d.